
MESTERI ERŐFORRÁSOK. TANULMÁNYOK POLÓNYI ISTVÁN TISZTELETÉRE

**SZERKESZTETTE: KUN ANDRÁS ISTVÁN, CSÓK CINTIA
CHERD-H, 2022, 144 OLDAL (ISBN: 978-963-490-483-0)**

– RECENZIO –

KOVÁCS Kitti

A tudományos élet meghatározó alakjai közé tartoznak azok, akik munkásságukkal nemcsak szakterületük fejlődéséhez járulnak hozzá, hanem generációk gondolkodását is formálják, miközben inspirálják és támogatják őket. Polónyi István professzor a neveléstudomány és a közgazdaságtan területén végzett elhivatott kutatói, oktatói és szakmai munkájával vívta ki tanítványai és kollégái tiszteletét. Ehhez a szakmai hírnévhez hozzájárult a professzor személyisége, különösen bölcsessége, szakmai igényessége, embersége és segítőkészsége. A *Mesteri erőforrások: Tanulmányok Polónyi István tiszteletére* című tanulmánykötet 2022-ben, Polónyi professzor 70. születésnapja alkalmából jelent meg. A kötetben 21 szerző – az ünnepezt kollégái és tanítványai – munkája olvasható, amellyel méltóképpen tisztelnek életpályája és maradandó hozzájárulása előtt, kifejezve köszönetüket mindazért, amit tanítványainak, kollégáinak és a tudományos közösségnek adott. A kötetben szereplő tanulmányok átfogóan bemutatják azokat a területeket, amelyek a professzor kutatói érdeklődésének középpontjában állnak.

A kötet három fejezeten keresztül járja körbe a neveléstudomány és közgazdaságtan területét. Az első fejezetben a felsőoktatás, mint piaci szereplő kérdésköre kerül előtérbe; a második fejezet a hallgatók magatartására, társadalmi integrációjára, valamint a kihívásokra adott válaszaikra összpontosít; végül a harmadik fejezet az oktatás és a humán erőforrásokba történő befektetés gazdasági és társadalmi jelentőségét hangsúlyozza.

A kötet szerkesztői, Dr. Kun András István és Csók Cintia, a Debreceni Egyetem oktatói, akik a közgazdaságtan és a neveléstudomány területén végeznek kutatásokat. Dr. Kun András István munkáival jelentős mértékben hozzájárult a tudományág fejlődéséhez (Kun & Polónyi, 2013; Kun et al., 2016; Kiss & Kun, 2018; Kun, 2018; Kun, 2024). Csók Cintia vizsgálatai a pedagógiai és szociális pályák munkaerő-piaci sajátosságaira irányulnak, tanulmányai pedig értékes hozzájárulást nyújtanak a humán szolgáltatások területén dolgozó diplomások szakmai szocializációjának megértéséhez (Csók, 2020; Pusztai & Csók, 2020; Csók, 2021; Csók & Pusztai, 2022; Csók & Pusztai, 2023). Elemzéseik kitűnően tükrözik a kötet alapját adó interdiszciplináris szemléletet, amely a különböző tudományterületek összefonódásának jelentőségét hangsúlyozza.

Az első fejezetben először egy olyan kvantitatív kutatásról olvashatunk, amely a felsőoktatási intézmények online marketingtevékenységét vizsgálja (Kiss Marietta, Kun András István: *Jelezheti-e a honlapok információs nyitottsága a felsőoktatási intézmények minőségét?*). A szerzők fő célkitűzése az volt, hogy feltárják, vajon található-e kapcsolat a felsőoktatási intézmények honlapjainak nyitottsága és minősége között. Ez a téma napjainkban kiemelkedően fontos, mivel a honlap az a

---

platform, ahol a jövőbeli hallgatók valószínűleg először találkoznak az intézménnyel, és ezen keresztül formálódik az első benyomásuk. A kutatás során összesen 300 amerikai intézményt vizsgáltak, amelyek közül 150 szabadművészeti főiskola (Liberal Arts College, LAC), és 150 doktori és kutató egyetem (Doctoral/Research University, DRU) volt. A kutatás alapján megállapítható, hogy a DRU intézmények honlapjai általában fejlettebbek, több közösségi média linket tartalmaznak (pl.: Facebook, Twitter, Instagram, YouTube), és több friss hír jelenik meg ezeken az oldalakon.

A felsőoktatás egyik fontos feladata a hallgatók munkára való felkészítése, ami az elmúlt években még inkább felértékelődött, hiszen egyre többen már tanulmányaik mellett is munkát vállalnak. Kocsis Zsófia tanulmányában (*A felsőoktatás munkaerőpiacra való felkészítő szerepe egy kvalitatív kutatás tükrében*) azt vizsgálta, hogy a hallgatók hogyan értékelik az egyetemek munkaerőpiacra való felkészítő szerepét. A kutatás eredményei közül kiemelendő, hogy az interjúalanyok tapasztalatai alapján bizonyos kompetenciák, mint például a szorgalom, kitartás és előadókészség erősítése megjelenik az egyes kurzusok tartalmában, mégis hiányolják az elegendő gyakorlati tapasztalat biztosítását, továbbá a tananyag sem áll sok esetben összhangban a munkaerőpiaci elvárásokkal.

A következő tanulmányban Tóth Dorina Anna (*Munkaerőpiaci elhelyezkedési esélyek északkelet-magyarországi diplomásként*) fő célja, hogy feltárja az északkelet-magyarországi közösségi felsőoktatási képzési központokban (KFKK) végzett hallgatók elhelyezkedési esélyeit a lokális munkaerőpiacon. A kevert módszertanon alapuló kutatásában önkormányzati vezetőkkel, egyetemek és munkáltatók képviselőivel készített interjúkat, valamint a 2018. évi frissdiplomás adatbázisának elemzése is hozzájárult az adatok mélyebb értelmezéséhez. A tanulmány 806 olyan hallgató helyzetét vizsgálta, akik Borsod-Abaúj-Zemplén, Nógrád és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyékben élnek, és 2013 és 2017 között abszolutóriumot szereztek, mindezt országos kontextusban elemezve. Láthatóvá vált, hogy a hallgatók elég nagy része, főként Nógrád vármegyében nem szerzi meg a diplomát közvetlenül az abszolutórium után, amely megnehezítheti a munkaerőpiacon való elhelyezkedést. Ugyanakkor az is kirajzolódott, hogy a munkakereséssel töltött idő jelentősen eltér az országos átlagtól, mivel Nógrád vármegyében a hallgatók gyorsan el tudnak helyezkedni, míg Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyében közel 5 hónap elteltével jutnak álláshoz.

Csók Cintia (*Pályakezdő szakemberek a munkaerőpiacon*) a segítő pályákon végzetek elhelyezkedésére, családi háttérükre koncentrált, elsősorban a szociális képzésekben (szociálpedagógia, szociális munka) végzett hallgatókat, valamint a pedagógia jellegű (andragógia, pedagógia) végzettséggel rendelkező hallgatók összehasonlítására fektette a hangsúlyt, a Frissdiplomások 2012-adatbázis elemzésén keresztül. Megállapításra került, hogy a vizsgált szakokon alacsonyabb státusú családokból érkezők tanultak. Kiemelendő eredmény, hogy a pedagógiai segítő pályákon végzetek hosszabb álláskeresési idővel szembesültek, viszont a csoportok közül a tanulmányukat folytatók aránya náluk a legmagasabb, amíg a szociális végzettségűekre nézve elmondható, hogy kevesebb a pályaelhagyó.

Az első fejezetben hangsúly került a különböző gazdasági (jövedelem, jólét) és oktatási változók (végzettség, iskolai eredmények) közötti korrelációk vizsgálatára is egy szekunder kutatás keretein belül (Kukucska Zsuzsa, Vona Máté: *Oktatás gazdasági kontextusban – Korreláció és konzekvencia*). A tanulmány rávilágít arra, hogy az egyéni iskolai végzettség szorosan összefügg a jövedelemmel, illetve a foglalkoztatottsági eséllyel is, ugyanis a felsőfokú végzettség magasabb jövedelmet és kedvezőbb foglalkoztatottsági esélyeket biztosít, továbbá a társadalmi státusra is pozitív hatást gyakorolhat.

A második fejezet először a magyar egyetemi hallgatók etikai attitűdjeinek vizsgálatára összpontosít, különös tekintettel a csaláshoz és különböző munkahelyi magatartásformákhoz való viszonyulásukra (Barizsné Hadházi Edit, Ujhelyi Mária, Filep Roland: *Empirikus kutatások egyetemi hallgatók etikai attitűdjeiről*). Továbbá a kutatás eszköztét képezte egy személyiségteszt is, mely azt tárja fel, hogy a diákok „sötét” személyiségvonásai (Dark Triad) befolyásoló tényezők-e a csalással kapcsolatos megítélésben. A kérdőíves kutatás során kirajzolódott, hogy azok a hallgatók, akik bizonyos szituációkat nem tartottak csalásnak, erősebben mutatnak Dark Triad jellemzőket. A munkahelyi magatartásformák esetében is kapcsolatot véltek felfedezni, miszerint minél inkább

jelennek meg a válaszadó hallgatók személyiségében a Dark Triad jellemvonások, annál inkább elnézőbben vélekednek az etikátlan szituációkról.

Kiss Zsuzsanna és Pirohov-Tóth Barbara kutatásukban (*A Dunning–Kruger-hatás felsőoktatási szakképzésű hallgatók körében: feleletválasztós, igaz-hamis és fogalomfelismerési feladattípusok esetében*) a Dunning-Kruger hatás megjelenését vizsgálták, tehát amikor a gyengébben teljesítő személyek hajlamosak túlértékelni saját tudásukat. A vizsgálat a Debreceni Egyetem hallgatói körében zajlott, írásbeli vizsgákon és három feladattípuson keresztül (feleletválasztós, igaz-hamis kérdések és fogalomfelismerések), azzal kiegészítve, hogy a hallgatóknak a vizsga előtt és után is meg kellett ítélniük a helyes válaszaik számát. Az eredmények azt mutatták, hogy a Dunning-Kruger hatás a különböző feladattípusoknál más mértékben jelentkezik. A feleletválasztós feladat esetében megállapították, hogy a gyengébben teljesített hallgatók kapcsán felülbecsülési tendencia figyelhető meg, viszont a fogalomfelismeréseknél mindenki túlértékelte saját teljesítményét. Figyelemre méltó eredmény, hogy az igaz-hamis feladatnál csak a leggyengébben teljesítők becsülték felül teljesítményüket.

A fiatal felnőttek intézményekhez való viszonyulásaiknak formálódására koncentráló tanulmány, különösen összpontosítva az intézményi bizalomra, elköteleződésre és a részvétel formáira, Pataki Gyöngyvér munkája (*(In)aktivitás mint részvételi repertoár: A folyton változó intézményi környezethez való alkalmazkodás részvételi lehetőségei*). A kvalitatív kutatás két mintát vett alapul, mely közül az egyikhez 70 magyarországi kollégista hallgatóval készült interjú tartozik, míg a másik mintát hat közép-európai ország 42 hallgatói interjúja alkotja. Az elemzett szöveges adatok alapján megállapítható, hogy a fiatalok intézményi elköteleződését inkább személyes élmények és pozitív tapasztalatok alakítják, nem pedig a bizalom vagy a lojalitás, továbbá részvételüket a jövőt garantáló társas gyakorlatok határozzák meg.

A kötet harmadik fejezete az oktatás, mint befektetés témára összpontosít. Először Kozma Tamás, Márkus Edina és Guba Vanda (*Kéz a kézben. A láthatatlan Iskola mint innováció*) tanulmányát olvashatjuk, amely a társadalmi innovációk, illetve a civil szervezetek és a kormányzat partnerségének fontosságát elemzi, különös figyelmet fordítva a Láthatatlan Iskola történetén keresztül arra, hogyan támogathatja egymást a két fél az oktatásban és a közösségi problémák megoldásában. Az egyik legfontosabb megállapítás az, hogy a civilek önkéntes mentorálása és segítő szerepe olyan problémákat orvosol és előz meg, amelyekhez az állami intézmények nem rendelkeznek megfelelő erőforrásokkal. Továbbá fontos, hogy eközben mind a két fél nyertesnek érezheti magát.

Tódor Imre tanulmányának (*A szülők magániskola-választási motívumairól. A magánoktatás finanszírozásának létkérdései Németországban*) központi kérdése a magániskolák finanszírozása Németországban. A szekunder kutatás különös figyelmet fordít az állami és szabad fenntartású iskolák egyenlő finanszírozási modelljére, valamint az oktatási utalványok (vouchers) rendszerének hatásaira. A tanulmányban bemutatott adatok szerint az oktatási utalvány bevezetése növelné a társadalmi igazságtalanságot és veszélyeztetné a társadalmi kohéziót, mivel a szabad iskolaválasztás előnyben részesítené a magasabb jövedelmű családokat és a városban élőket, továbbá azokat, akik magasabb tanulmányi teljesítménnyel rendelkeznek.

A fejezetben hangsúly került a dinamikus bővülő magyarországi egyházi szektorra is (Pusztai Gabriella, Morvai Laura, Bacskai Katinka: *Egyházi intézmények és eredményesség az ezredforduló után*), vizsgálva a diákok és intézmények számarányát, az egyházi szektor felhasználóit, illetve a terület eredményességét. A tanulmány korábbi kutatások elméleti kereteit és empirikus eredményeit szintetizálja, mind hazai, mind nemzetközi kontextusban. A kutatás rámutatott néhány fontos összefüggésre, például arra, hogy az iskolaátvételek következtében az egyházi szektor új funkciói, a szakképzés és a hátránykompenzálás kiemelt szerepbe került, és a családi háttérből eredő kulturális tőke különbségei az oktatási eredményekben is megjelentek.

A fejezet és egyúttal a kötet záró tanulmánya Györgyi Zoltán kutatása (*Értékteremtés a közfoglalkoztatásban*), amely a 2010 utáni közfoglalkoztatási programok tapasztalatai köré épül, különös figyelmet fordítva a közmunkaprogramok hatékonyságára és hatásaira. Az interjúk és kérdőíves adatfelvételeken alapuló kutatás célcsoportját közmunkaprogramok irányításában részt vevő személyek képezték. A kutatás arra világít rá, hogy a közfoglalkoztatási programok gazdasági

tevékenységei nem választhatók el a program egyéb elemeitől, és a sikerességük szoros összefüggésben áll az ehhez szükséges szakértelemmel, vezetői képességekkel és a megfelelő szintű és mélységű helyi támogatással.

A *Mesteri erőforrások: Tanulmányok Polónyi István tiszteletére* című kötet nem csupán a professzor életművének méltó elismerése, hanem a neveléstudomány és közgazdaságtan területeken végzett kutatások gazdag gyűjteménye is. A három fejezet átfogó betekintést nyújt a felsőoktatás gazdasági és társadalmi megközelítéseivel kapcsolatban, miközben a tanulmányok válaszokat, illetve hasznos és elgondolkodtató elemzéseket kínálnak a kutatók, oktatók és hallgatók számára. Ez a tanulmánykötet különösen értékes lehet mindazok számára, akik érdeklődnek az oktatás, a munkaerőpiac és a társadalom közötti szoros összefüggések iránt. A kötet nem csupán a szakmai közösségek számára releváns, hanem szélesebb társadalmi és gazdasági kontextusban is értékes útmutatást nyújt, amely segítséget jelenthet az oktatási rendszer és a hallgatók eredményességének támogatásában és javításában. Az ünnepeelt, Polónyi István, jelenleg is aktív kutatói munkájával folyamatosan hozzájárul a terület fejlődéséhez (Polónyi, 2022; Polónyi, 2023a; Polónyi, 2023b; Polónyi 2024).

Szakirodalom

Csók, C. & Kun, A., I. (2022) *Mesteri Erőforrások: Tanulmányok Polónyi István tiszteletére*. Debrecen: CHERD-Hungary. <https://mek.oszk.hu/23700/23777/23777.pdf>

Csók, C. (2020). Labour Market Characteristics of Helping Professionals. *Central European Journal of Educational Research*, 2(1), 66–75.

Csók, C. (2021). Egy előre bejelentett negatív megtérülés krónikája. *Civil Szemle*, Klsz.(2), 205–230.

Csók, C., & Pusztai, G. (2022). Parents' and Teachers' Expectations of School Social Workers. *Social Sciences*, 11(10). <http://doi.org/10.3390/socsci11100487>

Csók, C., & Pusztai, G. (2023). Stratified Student Society in Higher Education Fields. Impact of Expected Earning on Students' Career. *European Journal of Contemporary Education*, 12(1), 40–55. <http://doi.org/10.13187/ejced.2023.1.40>

Kiss, M., & Kun, A. I. (2018). Milyen imázst közvetítenek a magyar felsőoktatási intézmények honlapjai? *International Journal of Engineering and Management Sciences / Műszaki és Menedzsment Tudományi Közlemények*, 3(3), 355–370. <http://doi.org/10.21791/IJEMS.2018.3.29>.

Kun, A. I. (2018). Intézményválasztás, szakválasztás, szervezeti kultúra a felsőoktatásban. In Tóth, Dorina Anna (szerk.). *Az oktatás gazdagsága*. Debrecen: Debreceni Egyetem Felsőoktatási Kutató és Fejlesztő Központ (CHERD). 107–115.

Kun, A. I. (2024). Traditional and new trends in financing higher education. In Dabney-Fekete, Ilona Dóra (szerk.). *International higher education*. Debrecen: Debrecen University Press. (pp. 97–103).

Kun, A. I., & Polónyi, I. (2013, szerk.). *Az Észak-Alföldi régió oktatási helyzete: képzés és munkaerőpiac*. Budapest: Új Mandátum Könyvkiadó.

Kun, A. I., Kovács, É. K., & Boros, J. (2016). A Comparison Of Self-Assessment Tendencies Of Full-Time And Part-Time University Students. *Analele Universitatii din Oradea - Stiinta Economice / Annals of University of Oradea - Economic Science*, 25(1), 538–547.

Polónyi, I. (2022). Globalizáció és egyenlőtlenségek – oktatásban és az emberi tőkében. *Educatio*, 31(4), 600–617. <http://doi.org/10.1556/2063.31.2022.4.6>

Polónyi, I. (2024). A hazai felsőoktatási felvételi rendszer átalakulásai. *Új Pedagógiai Szemle*, 74. évf (9–10. szám), 105–131.

Polónyi, I. (2023a). Ígéreték és tények – a pedagógusbérekéről és azok hatásáról. *Educatio*, 32(1), 3–22. <http://doi.org/10.1556/2063.32.2023.1.1>

Polónyi, I. (2023b). A munka és az oktatás – jövőképek tegnap és ma. *Educatio*, 32(4), 639–654. <http://doi.org/10.1556/2063.32.2023.4.7>

Pusztai, G., & Csók, C. (2020). Ambivalence of Professional Socialization in Social and Educational Professions. *Social Sciences*, 9(8). <http://doi.org/10.3390/socsci9080147>

Szerző

Kovács Kitti, Debreceni Egyetem, Nevelés- és Művelődéstudományi Intézet,
e-mail: kittikova02@gmail.com